

Eduskunnan sivistysvaliokunnalle

Viite: Sivistysvaliokunta tiistai 24.04.2018 klo 12:00 / HE 40/2018 vp / Asiantuntijapyyntö

Asia: Lapsiasiavaltuutetun lausunto hallituksen esityksestä eduskunnalle varhaiskasvatuslaiksi ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi HE 40/2018 vp

Lapsiasiavaltuutetun tehtävänä on arvioida ja edistää lapsen oikeuksien toteutumista Suomessa. Työn perustana on YK:n lapsen oikeuksien yleissopimus (SopS 59 ja 60/1991), joka on lailla voimaan saatettu ihmisoikeussopimus. Lapsiasiavaltuutettu arvioi hallituksen esitystä lapsen oikeuksien yleissopimuksen näkökulmasta.

Hallituksen esityksen keskeiset ehdotukset

Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi varhaiskasvatuslaki. Voimassa oleva varhaiskasvatuslaki (36/1973) kumottaisiin. Varhaiskasvatuksessa sovelletut, useisiin eri sosiaalihuollon järjestämistä koskeviin lakeihin ja asetuksiin sekä lasten päivähoidosta annettuun asetukseen kuuluneet säännökset koottaisiin uuteen varhaiskasvatuslakiin. Lain soveltamisalaa selkiytettäisiin. Laissa säädettäisiin muun muassa henkilökunnan kelpoisuuksista, henkilöstön mitoituksesta ja tietojen käsittelystä ja salassapidosta säädettäisiin varhaiskasvatuslaissa. Menettelyissä ja päätöksenteossa korostettaisiin lapsen etua.

Lailla perustettaisiin uusi varhaiskasvatuksen tietovaranto, jonka tarkoituksena on parantaa varhaiskasvatustietojen yhdenmukaisuutta ja luotettavuutta ja mahdollistaa varhaiskasvatustietojen tietoturvallinen ja keskitetty sähköinen kokoaminen, käsittely ja luovuttaminen lapsen huoltajien ja tietoja tarvitsevien viranomaisten käytettäväksi. Henkilöstörakennetta ja päiväkodin johdon kelpoisuuksia koskevia säännöksiä muutettaisiin nykyisestä. Muutokselle säädettäisiin pitkä siirtymäaika.

Hallituksen esitykseen sisältyy myös ehdotukset perusopetuslain ja eräiden sosiaalitoimen lakien muuttamisesta, joissa tehdään varhaiskasvatuslain edellyttämät lakitekniset muutokset.

Lapsiasiavaltuutetun kannanotot

Yleistä

Lapsiasiavaltuutettu pitää varhaiskasvatuslain uudistamista erittäin tärkeänä ja sääntelyä selkeyttävänä lainsäädäntötoimena. Hallituksen esityksellä saatetaan loppuun varhaiskasvatuksen hallinnonalan siirto sosiaali- ja terveysministeriöstä opetus- ja kulttuuriministeriön hallinnonalalle. Varhaiskasvatuksen oikeudellisen sääntelyn lähentyminen perusopetusta koskevaan sääntelyyn on perusteltua. Varhaiskasvatus nähdään entistä vahvemmin pedagogisena toimintana, josta on suora jatkuma esiopetuksen kautta perusopetukseen.

Vaikutukset lapsiin

Hallituksen esitys sisältää kohdan 4.3. Lapsivaikutukset, joka voidaan katsoa osoitukseksi siitä, että lainvalmistelua on pyritty tekemään lapsi keskiössä.

Puutteena lapsivaikutusten arvioinnissa on, että siitä ei käy ilmi, mihin tutkittuun tietoon arvio myönteisistä vaikutuksista perustuu tai missä määrin näitä vaikutuksia on odotettavissa. Vaikutusarvioinnissa ei myöskään ole tunnistettu mitään kielteisiä vaikutuksia, joita voisi kuitenkin helposti tunnistaa esimerkiksi sen seurauksena, että subjektiivista varhaiskasvatusoikeutta ei ehdoteta palautettavaksi tasolle, jolla se oli ennen 1.8.2016. Muissakaan esityksen vaikutuksia koskevissa kohdissa ei määrällisiä tai muita tilastotietoja ole mainittu, lukuun ottamatta henkilöstöä ja koulutuspaikkoja koskevat lukumäärätiedot. Vaikutusten arviointi jää siten pitkälti tavoitteiden kuvaamisen tasolle ja sen perusteella on vaikea päätellä, kuinka merkittäviä muutokset käytännössä tosiasiallisesti tulisivat olemaan.

Arvio hallituksen esityksen ehdotuksista

1 luku. Yleiset säännökset

Lapsiasiavaltuutetun näkemyksen mukaan ensimmäisen luvun säännökset lain tarkoituksesta, soveltamisalasta ja tavoitteista varmistavat lähtökohtaisesti lapselle oikeuden laadukkaaseen varhaiskasvatukseen, joka toteutettaisiin ensisijaisesti lapsen edun mukaisesti.

Lapsiasiavaltuutettu pitää myönteisenä, että varhaiskasvatuksen tavoitteisiin (3 § 6) kohta) on lisätty yhdenvertaisuuden edistäminen. Se on yksi tärkeimmistä varhaiskasvatuksen tavoitteista. Varhaiskasvatustasolla on tärkeää edistää myös positiivista suhtautumista lasten moninlaisiin perhemuotoihin ja -taustoihin. Tämä edistää osaltaan lasten yhdenvertaisuutta, jota koskeva vaatimus on yksi YK:n lapsen oikeuksien yleissopimuksen läpileikkaavista periaatteista (2 artikla). Sopimus edellyttää, että lasta ei syrjitä millään tavoin häneen itseensä tai hänen vanhempiinsa tai huoltajiinsa liittyvän ominaisuuden tai muun syyn perusteella.

2 luku. Varhaiskasvatuksen järjestäminen

Ehdotetun 4 §:n mukaan lapsen edun tulee ohjata varhaiskasvatuksen suunnittelua, järjestämistä tai tuottamista ja päätöksentekoa. Perusteluissa viitataan lapsen oikeuksien yleissopimuksen 3 artiklaan sekä muutamisiin muihin varhaiskasvatuksen kannalta relevantteihin sopimuksen artikloihin, mitä on pidettävä myönteisenä. Lapsiasiavaltuutettu korostaa erityisesti lapsen mielipiteen selvittämistä ja sen huomioonottamista (12 artikla) lapsen edun määrittelyn yhteydessä. Lapsen osallisuudesta ehdotetaan säädettäväksi menettelysäännösten yhteydessä 4 luvun 20 §:ssä. Lapsen edun elementtejä varhaiskasvatuksen näkökulmasta on kuvattu melko kattavasti 3 §:ssä.

Lapsiasiavaltuutettu ehdottaa, että sivistysvaliokunta ottaisi kantaan mietinnössään siihen, että lapsen etu kytkettäisiin säännöksessä tai vähintäänkin säännöksen perusteluissa varhaiskasvatuksen tavoitteisiin, joista säädetään lain 3 §:ssä.

Lapsiasiavaltuutettu pitää tärkeänä, että lain perusteluissa (3 § ja 4 §) kuvattaisiin, mitkä asiat on otettava minimissään huomioon, kun tehdään lapsen edun mukaista harkintaa, sillä muuten vaatimus lapsen edun mukaisuudesta jää irralliseksi ja ohueksi. Nyt 3 §:n perusteluissa tavoitteiden sisältöä ei ole avattu mitenkään. Lapsen etua koskevan 4 §:n perusteluissa on viitattu lyhyesti YK:n lapsen oikeuksien komitean linjauksiin, mikä sinänsä on jo myönteistä. Selkeämpää olisi kuitenkin avata käsitteen sisältöä ja sen huomioonottamiseen liittyviä asioita suoraan perusteluissa ja lisäksi tehdä viittaus lähdetietoon eli YK:n lapsen oikeuksien komitean yleiskommenttiin lapsen edun ensisijaisuudesta (nro 14), jossa on kuvattu lapsen etu - käsitteen sisältöä hyvinkin tarkasti. Myös muihin yleiskommentteihin, joihin nyt perusteluissa viitataan yleisluontoisesti, olisi voitu viitata nimenomaisesti. Selkeästi ja läpinäkyvästi kirjoitetuilla perusteluilla edistetään lain tulkintaa ja täytäntöönpanoa entistä paremmin lapsen oikeudet huomioonottavampaa suuntaan.¹

Lapsiasiavaltuutettu pitää erittäin tärkeänä, että varhaiskasvatuslaki ohjaa kuntia tarjoamaan varhaiskasvatusta asumisen ja oleskelun perusteella selkeästi ja yhdenvertaisesti. Tämän tosiasiallista toteutumista on seurattava jatkuvasti sekä alueellisesti että valtakunnallisesti.

Hallituksen esityksen valmisteluvaiheessa lapsiasiavaltuutettu huomautti, että esityksessä ei ole huomioitu nimenomaisesti sairaalahoidossa olevien lasten oikeutta varhaiskasvatukseen. Varhaiskasvatuksen turvaaminen on yhtä lailla tärkeää kuin perusopetuksen saatavuuden turvaaminen sairaalakouluissa. Oikeus varhaiskasvatukseen on lapsen subjektiivinen oikeus, joten lapsiasiavaltuutettu katsoo, että tämän oikeuden toteutuminen on varmistettava myös sairaalaolosuhteissa silloin, kun lapsi ja hänen huoltajansa haluavat lapsen siihen osallistuvan ja lapsen terveydentila sen sallii. Lapsiasiavaltuutettu esitti myös valmisteluvaiheessa antamassaan lausunnossa, että erityisestä tuesta tulisi säätää varhaiskasvatuksessa perusopetusta vastaavasti. Lapsiasiavaltuutettu pitää erittäin myönteisenä, että hallituksen esityksessä todetaan (s. 80) opetus- ja kulttuuriministeriö aloittavan erillisen valmistelutyön tätä koskien. Selvityksen piiriin mainitaan kuuluvan myös tuen kokonaisuus, jolla ilmeisimmin viitataan lausuntopalautteessa toivottua lapsen tukeen ja erityiseen tukeen liittyvien säännösten pikaista uudistamista (s. 77).

Lapsiasiavaltuutettu huomauttaa, että hallituksen esityksen valmisteluvaiheessa 6 §:n perusteluissa todettiin sääntelyn (3 mom) koskevan lapsia, joiden osalta turvapaikanhaku- tai oleskelulupaprosessi on syystä tai toisesta kesken, sekä ns. paperittomia lapsia. Perusteluissa todettiin, että voimassa olevan sääntelyn perusteella on ollut tulkinnanvaraista koskeeko varhaiskasvatusoikeus näitä lapsia. Kun kyseiset perustelut on nyt hallituksen esityksestä jätetty pois, tilanne jää valitettavasti edelleen tulkinnanvaraiseksi.

Lapsiasiavaltuutettu katsoo, että kunnassa oleskelevalle lapselle, jolla ei ole kotikuntaa eikä ole kyse tilapäisestä hyvin lyhytaikaisesta oleskelusta, on järjestettävä mahdollisuus varhaiskasvatukseen. Varhaiskasvatuksikäisellä lapsella ei itsellään ole mahdollisuutta vaikuttaa siihen, millä perusteella hän on maassa, onko hän maassa laittomasti vai laillisesti eikä siihen, minkä kunnan alueella hän oleskelee. Lasta on tästä huolimatta kohdeltava yhdenvertaisesti muihin lapsiin nähden ja lapsen etu huomioiden.

Lapsiasiavaltuutettu ehdottaa, että sivistysvaliokunta ottaisi kantaa mietinnössään, miten varhaiskasvatuslakia on tarkoitus soveltaa edellä mainittujen turvapaikanhakijalasten ja ns. paperittomien lasten kohdalla.

Lakiehdotuksen 8 §:n mukaan varhaiskasvatusta olisi järjestettävä suomeksi, ruotsiksi ja saameksi. Yksityiskohtaisissa perusteluissa todetaan, että ”lisäksi olisi kiinnitettävä huomiota esimerkiksi siihen, miten turva-

taan kielelliset jatkumot varhaiskasvatuksesta esi- ja perusopetukseen. Varhaiskasvatusta voidaan järjestää myös viittoma- tai romanikielellä”.

Perustuslain (628/1998) 17 § 3 momentin mukaan saamelaisten oikeudesta käyttää saamen kieltä viranomaisessa säädetään lailla. Viittomakieltä käyttävien sekä vammaisuuden vuoksi tulkitsemis- ja käännösapua tarvitsevien oikeudet turvataan lailla. Viittomakielilain säätämisen yhteydessä vuonna 2015 sivistysvaliokunta korosti lausunnossaan (SiVL 16/2014 vp) oman kielen oppimisen merkitystä mm. lapsen kehitykselle, koulunkäynnille, ammatin saamiselle ja koko elämälle ja piti tärkeänä, että oikeus omaan kieleen turvataan etenkin varhaiskasvatuksessa ja koulutuksessa. Tähän liittyen valiokunnan ehdotuksesta perustuslakivaliokunta liitti mietintöönsä (PeVM 10/2014 vp) lausumaehdotuksen, jonka mukaan hallituksen edellytettiin ryhtyvän toimenpiteisiin sen turvaamiseksi, että viittomakieltä käyttävien oikeudet toteutuvat koko maassa siten kuin heidän kielellisiä oikeuksiaan koskevaa lainsäädäntöä laadittaessa on tarkoitettu. Eduskunta myös hyväksyi lausuman (EV 346/2014 vp).

Edellä mainittuun viitaten, lapsiasiavaltuutettu pyytää, että sivistysvaliokunta ehdottaisi varhaiskasvatukseen lisäystä, jolla viittomakielen asemasta säädettäisiin varhaiskasvatusta laissa sitovasti.

Tilojen turvallisuus ja terveellisyys (10 §) ovat erityisen tärkeitä tekijöitä laadukkaana varhaiskasvatukseen järjestämisessä, riippumatta siitä, missä tiloissa päivähoitoa järjestetään. Lapsiasiavaltuutettu huomauttaa, että varhaiskasvatusympäristöä koskevan säännöksen tulee olla velvoittava kaikissa ympäristöissä, missä varhaiskasvatusta järjestetään. Lapsiasiavaltuutettu pitää tärkeänä, että varhaiskasvatusympäristön suunnitteluun ja kehittämiseen otetaan lapset mukaan. Varhaiskasvatus on lapsille suunnattu palvelu, joten he palvelun käyttäjinä ovat merkittäviä asiantuntijoita tilojen ja ympäristön toimivuudesta ja lapsiystävällisyydestä.

Ehdotetun säännöksen mukaan lasta on suojattava väkivallalta, kiusaamiselta ja muulta häirinnältä, joka on erittäin tärkeä vaatimus. Säännöksen perusteluissa todetaan, että sen tarkoituksena on korostaa sitä, että kiusaamista ei varhaiskasvatuksessa hyväksytä missään muodossa, vaan kiusaaminen tunnustetaan, siihen puututaan ja sitä ehkäistään tietoisesti ja suunnitelmallisesti. Lapsiasiavaltuutettu huomauttaa, että edellä sanotun tulee koskea myös muuta väkivaltaa ja häirintää. Turvallisen varhaiskasvatusympäristön toteuttamista tulee edistää ja seurata jatkuvasti ja erityisesti lasten näkökulmasta, heidän näkemyksiään kuunnellen ja huomioon ottaen. Tämä on otettava huomioon varhaiskasvatustilain 5 luvun mukaisessa suunnittelussa.

3 luku. Oikeus varhaiskasvatukseen

Subjektiiivista varhaiskasvatusoikeutta rajoitettiin 1.8.2015 alkaen. Ratkaisu asetti lapsiryhmät eriarvoiseen asemaan lapsen vanhempien työmarkkina-aseman perusteella. Yhdenvertaisuus vaarantuu myös siitä syystä, että yksittäiset kunnat ovat päättäneet tarjota kaikille lapsille kokopäiväistä varhaiskasvatusta ja toiset kunnat noudattavat tiukasti oikeutta rajata varhaiskasvatusaikaa. Lisäksi lapsen edun mukainen harkinta kokopäiväiseen varhaiskasvatukseen ei nähtävästi toteudu yhdenvertaisesti koko maan tasolla.

Hallituksen esityksessä on tarkennettu lapsen varhaiskasvatustarpeen arviointia niissä tilanteissa, joissa pääsäännön mukaan lapsi on oikeutettu vain rajattuun varhaiskasvatukseen. Tämä saattaa jossain määrin edistää yhdenvertaista päätöksentekoa, vaikka edelleen lopullinen päätöksen teko on tapauskohtaista harkintaa ja voi johtaa ainakin yksittäistapauksissa lapsen edun vastaisiin päätöksiin.

Lapsiasiavaltuutettu pitää välttämättömänä, että subjektiivinen oikeus kokopäiväiseen varhaiskasvatukseen palautetaan lainsäädäntöön. Oikeus varhaiskasvatukseen on lapsen oikeus, ei vanhemman oikeus. Varhaiskasvatuksella on tutkimustiedon mukaan merkittäviä myönteisiä ja pitkäkestoisia vaikutuksia lapsen kehitykselle. Muutos mahdollistaisi aidosti laadukkaana, pedagogisista lähtökohdista järjestettävän varhaiskasvatuksen kaikille lapsille. Samalla se osaltaan vaikuttaisi varhaiskasvatukseen arvostukseen ammattihen-

kilöiden kohdalla ja todennäköisesti edesauttaa koulutetun ja vakinaisen, pysyvän henkilöstön saamista varhaiskasvatukseen. Tämä olisi lapsen edun mukaista päätöksentekoa.

4 Luku. Menettelysäännökset.

Hakemisesta koskevassa säännöksessä (17 §) säädetään määräajoista missä puitteissa varhaiskasvatuspaikka on lapselle haettava ja järjestettävä. Säännöksen neljännen momentin mukaan lapselle on järjestettävä laajentuneen tarpeen mukainen varhaiskasvatuspaikka, jos lapsen tarve ennakoimattomasti laajentuu.

Lapsiasiavaltuutettu huomauttaa, että ehdotuksen mukainen sääntely ja sen perustelut jättää avoimeksi ne tilanteet, joissa lapsi ei ole osallistunut lainkaan varhaiskasvatukseen ja eteen tulee ennakoimaton tilanne esimerkiksi huoltajaan kohdistuvien työllistymisvelvoitteiden johdosta. Tällainen tilanne voi olla esimerkiksi ns. aktiivimallin vaikutuksista johtuvaa.

6 luku. Henkilöstö ja kelpoisuusvaatimukset ja 7 luku. Henkilöstön mitoitus, rakenne ja täydennyskoulutus

Lapsiasiavaltuutettu korostaa, että varhaiskasvatuksen henkilöstön mitoitus, rakenne sekä koulutus mukaan luettuna täydennyskoulutus on suunniteltava ja toteutettava siten, että se mahdollistaa laadukkaan varhaiskasvatuksen. Henkilöstön mitoituksessa, rakenteessa ja koulutuksessa on huomioitava lisäksi, että ne mahdollistavat vammaisten lasten tai muuten eritasoista tukea tarvitsevien lasten osallistumisen yhdenvertaisesti laadukkaaseen varhaiskasvatukseen.²

Hallituksen esityksessä ehdotetut muutokset kelpoisuusvaatimukseen tukevat laadukkaalle varhaiskasvatukselle asetettuja vaatimuksia. Siirtymäaika uuteen päiväkodin henkilöstön rakenteeseen on pitkä. Lapsiasiavaltuutettu korostaa, että siirtymäajanakin on velvollisuus huolehtia riittävästä ja ammattitaitoisesta henkilökunnasta sekä lapsiryhmien koon mitoittamisesta siten, että lain vaatimukset täyttävää varhaiskasvatusta voidaan tarjota kaikille sen piirissä oleville lapsille. Tilapäinen poikkeaminen kelpoisuusvaatimuksista, josta ehdotetaan säädettäväksi 33 §:ssä, ei saisi muodostua pysyväksi toimintatavaksi.

9 luku. Yksityisen palvelujen tuottajan järjestämä varhaiskasvatus.

Lapsiasiavaltuutetun näkemyksen mukaan varhaiskasvatuslaissa olisi säädettävä voiton tavoittelun kiellosta yksityisessä varhaiskasvatustoiminnassa. Sääntelyn tulisi vastata perusopetuslain 7 § 2 momenttia, jonka mukaan opetusta ei saa järjestää taloudellisen voiton tavoittelemiseksi.

Varhaiskasvatuksella on suuri merkitys lapsen kasvuun ja kehitykselle sekä myöhemmälle oppimiselle ja koulutuksen hankkimiselle. Laadukkaalla varhaiskasvatuksella voidaan vaikuttaa yleisellä tasolla myös koko yhteiskunnan hyvinvointiin ja menestykseen. Varhaiskasvatuksen järjestämisestä tulee huolehtia yhtäläisin perustein sekä julkisena että yksityisenä palveluna. Voiton tavoittelun mahdollisuus voi jossain tapauksissa johtaa varhaiskasvatuksen laadun heikkenemiseen, kun yritys säästää kustannuksissa. Eteen voi tulla tilanteita, joissa yksityiset varhaiskasvatuksen järjestäjät eivät esimerkiksi tarjoa varhaiskasvatusta lapselle, joka tarvitsee erityisruokavaliota. Myös erityisen tuen tarve voi olla este yksityiseen varhaiskasvatukseen osallistumiselle. Edellä mainitut menettelyt voivat olla ainakin osin seurausta siitä, että yritystoiminnassa haetaan säästöjä voiton tavoittelemiseksi. Menettelyt voivat vaarantaa lasten yhdenvertaista oikeutta hakeutua perheelle lähimpään tai muuten sopivimpaan varhaiskasvatusyksikköön.

Lapsiasiavaltuutettu pyytää, että sivistysvaliokunta ottaisi mietinnössään kantaa yksityisen varhaiskasvatuspalvelujen tuottajan voiton tavoittelun kieltämiseen.

10 luku. Hallinto ja valvonta

Periaatteiltaan varhaiskasvatuksen valvonta (53 §) säilyy ehdotuksen mukaan ennallaan. Valvonta on edelleen aluehallintoviraston, Valviran ja kunnan 52 §:ssä säädetyn toimielimen tai sen määräämän viranhaltijan tehtävä. Ohjaus ja neuvonta kuuluvat myös näiden viranomaisten tehtäviin. Sen lisäksi kunnan sosiaaliamies antaa ohjausta ja neuvontaa sekä tarvittaessa avustaa muun muassa muistutuksen tekemisessä.

Varhaiskasvatus on siirtynyt opetus- ja kulttuuriministeriön hallinnonalalle jo aiemmin, ja nyt toteutetaan loputkin siirtoa vaativat toimet tällä hallituksen esityksellä. Sosiaaliamiehen tehtävät kaikilta muilta osin liittyvät sosiaalihuoltoon ja varhaiskasvatus jää jossain määrin irralliseksi kokonaisuudeksi. Pitkällä tähtäimellä sosiaaliamiehen osaaminen opetus- ja kulttuuriministeriön hallinnonalan tehtäviin voi heikentyä ja siten perheiden ohjauksen ja neuvonnan taso myös laskea. Varhaiskasvatuksella on kiinteä yhteys esi- ja perusopetukseen, joten ohjausta ja neuvontaa antavan tahon tulee olla varhaiskasvatuksen lisäksi perillä opetustoimen asioista tältä osin. Lapsiasiavaltuutettu pitää tärkeänä, että jatkossa miettimään vaihtoehtoisia ratkaisuja sosiaaliamiehen tehtävien hoitamiseksi tässä asiakokonaisuudessa. Asiantuntevan neuvonnan ja ohjauksen saaminen on erittäin tärkeää lapsen ja perheen oikeusturvan toteutumiseksi.

Lapsiasiavaltuutettu pyytää, että sivistysvaliokunta ottaisi mietinnössään kantaa lasten ja perheiden neuvonnan ja ohjauksen kehittämiseen oikeusturvan toteutumisen varmistamiseksi.

13 luku. Varhaiskasvatuksen tietovaranto.

Lapsiasiavaltuutettu pitää erinomaisena ehdotuksena perustaa varhaiskasvatuksen tietovaranto ja korostaa sen hyödyntämistä varhaiskasvatuksen kehittämisessä. Tietoja voitaisiin käyttää myös laissa säädetyn ehdoin (73 §) tutkimuskäyttöön. Lapsiasiavaltuutettu kannattaa tätä lämpimästi. Varhaiskasvatuksen järjestämisestä saatavaa tutkimustietoa tarvitaan, jotta voidaan tehdä sitä koskevia, lapsen edun mukaisia päätöksiä. Lapsen edun varmistavaa lapsivaikutusten arviointia tulee tehdä tutkittuun tietoon perustuen.

Lapsiasiavaltuutettu on hallituksen esityksen valmisteluvaiheessa ehdottanut, että tietovarantoa kehitettäisiin edelleen siten, että sinne kerättäisiin myös lasten omia näkemyksiä varhaiskasvatuksen järjestämisestä. Lapsen mielipiteiden selvittämisen ja huomioonottamisen tulee olla keskeinen osa varhaiskasvatuksen suunnittelua, toteutusta ja arviointia (ehdotetun lain 20 §). Lasten mielipiteiden selvittäminen on erottamaton osa lapsen edun mukaista toimintaa. Näiden näkemysten kirjaaminen tietovarantoon palvelisi erinomaisesti sekä tietovarannon käyttötarkoitusta koskevaan säännökseen kirjattuja tehtäviä että lapsilta kerättyyn tietoon liittyvää tutkimusta.

Lapsiasiavaltuutettu ehdottaa, että sivistysvaliokunta ottaisi kantaa mietinnössään tietovarannon edelleen kehittämiseen lapsilta itseltään kerättävän tiedon näkökulmasta.

Jyväskylässä 23.4.2018

Tuomas Kurttila
Lapsiasiavaltuutettu

Merike Helander
Lakimies

---

¹ Suomenkieliset yleiskommentit (nrot 1-21) löytyvät lapsiasiavaltuutetun verkkosivuilta <http://lapsiasia.fi/lapsen-oikeudet/komitean-yleiskommentit/>.

² YK:n lapsen oikeuksien komitea on kehottanut Suomen valtiota varmistamaan vammaisille lapsille riittävän määrän henkilökohtaisia avustajia sekä tulkkaus- ja kuljetuspalveluita sekä parantamaan opettajien valmiuksia opettaa vammaisia lapsia ja lapsia, joilla on erityistarpeita (CRC/C/FIN/CO/4*, kohta 40).